

Handreiking Bepalingsmethode – Terugnamegarantie

Aan LCA-opstellers, LCA-toetsers

Van Stichting NMD

Datum 31-8-2026

Introductie

Er is onduidelijkheid gebleken onder LCA-opstellers en -toetsers over de juiste toepassing van terugnamegaranties in LCA's conform de Bepalingsmethode Milieuprestatie Bouwwerken. Stichting NMD heeft vragen uit de markt geadresseerd in haar Technisch Inhoudelijke Commissie (TIC) om onduidelijkheid weg te nemen. Het resultaat hiervan is deze handreiking, die nadere duiding biedt bij de regels uit hoofdstuk 2.6.3.9 van de Bepalingsmethode versie 2.0 (bijlage I).

Het desbetreffende hoofdstuk zal in een volgende versie van de Bepalingsmethode worden aangepast aan de hand van de behandeling in de TIC. In de tussentijd levert deze handreiking de nodige verheldering voor LCA-opstellers en -toetsers om eenduidig met terugnamegaranties in LCA's te kunnen werken.

Samenvattend kan een terugnamegarantie in een product worden meegenomen als er al een werkend retoursysteem is, wat opgeschaald kan worden naarmate er meer secundair materiaal vrijkomt. De aantoonbaarheid wordt geduid in het volgende hoofdstuk.

Duiding Bepalingsmethode (versie 2.0) hoofdstuk 2.6.3.9

Puntsgewijs wordt hieronder ingegaan op een aantal punten van onduidelijkheid in de huidige tekst van de Bepalingsmethode. Er kan alleen met een toekomstscenario worden gerekend als aan *alle* onderstaande eisen (punt 2 t/m 7) wordt voldaan. Ook moet in de toelichting van de milieuverklaring altijd worden vermeld dat er sprake is van een terugnamegarantie (inclusief het gehanteerde percentage) en wat het gehanteerde hergebruikpercentage en de toegepaste K-factor is. Daarnaast wordt verzocht om naast de milieuverklaring met terugnamegarantie, óók een milieuverklaring met forfaitaire eindelevensscenario toe te voegen aan de NMD.

2.6.3.9 Ontwikkeling van productscenario's

EN 15804 is van toepassing.

Als uitzondering op de regel van actualiteit, mag voor het verwerkingsscenario einde leven worden uitgegaan van een toekomstscenario indien aan de hardheidsclausule wordt voldaan dat er een aantoonbaar werkend (retour)systeem zal zijn op het moment van verwerking einde leven. De aannemelijk hiervan is expliciet onderdeel van de toetsing van het dossier.

Werkend betekent dat:

- de inzamelstructuur economisch en logistiek is verzorgd;
- de economische randvoorwaarden stimulerend werken;
- de efficiëntie van het (retour)systeem als uitgangspunt dient;
- de technische infrastructuur voor het recyclingproces beschikbaar is en er mag worden aangenomen dat de benodigde capaciteit de markt zal volgen;
- de toepassing waarin het gerecyclede materiaal wordt opgenomen bekend is of aannemelijk kan worden gemaakt dat er voldoende markt is.

1. “Als uitzondering op de regel van actualiteit (...)”

De regel van actualiteit verwijst naar “EN15804 sectie 6.4.3.3 – Allocation procedure of reuse, recycling and recovery”, die voorschrijft dat specifieke scenario's dienen te zijn gebaseerd op “current average technology or practice”. Als uitzondering mogen processen worden gebruikt die nog niet onder de huidige gemiddelde techniek of praktijk vallen (innovatieve processen), wanneer wordt voldaan aan de hieronder beschreven eisen (“EN15804 6.3.9 Developing product level scenarios”).

2. “(...) er een aantoonbaar werkend (retour)systeem zal zijn (...)”

Er moet worden aangetoond dat er een werkend (retour)systeem zal zijn voor het specifieke product waarvoor een LCA wordt uitgevoerd. Hiervoor moet de praktische toepasbaarheid van het verwerkingsproces gedemonstreerd worden, bijvoorbeeld in de vorm van een pilot project. Vervolgens moet worden aangetoond dat de benodigde capaciteit van het verwerkingsproces beschikbaar is, of zal zijn op het moment van verwerken.

3. “de inzamelstructuur economisch en logistiek is verzorgd”

Er zijn contractuele afspraken over de logistieke werking en kosten van inzameling.

Voorbeeld: Een producent van een isolatieplaat heeft een aantrekkelijke regeling voor terugnamegarantie. Door zeer diffuse particuliere toepassing is het ondanks de aantrekkelijke regeling niet aannemelijk dat een grote hoeveelheid van het product terugkomt bij de producent. In de huidige situatie komt slechts 10% van het product van de producent weer retour bij dezelfde producent. Het terugnamepercentage wordt daarmee 10%.

4. “de economische randvoorwaarden stimulerend werken”

Het is voor de afnemer economisch voordeliger om het product hoogwaardig te laten verwerken door de producent. Het is nergens economisch voordeliger om het product laagwaardiger te verwerken.

Voorbeeld: Een producent van staal constructieprofielen die voor terugname van staal dezelfde prijs biedt als een schroothandelaar kan geen gebruik maken van productscenario's omdat niet wordt voldaan aan de eis dat economische randvoorwaarden

stimulerend werken. Het is hierdoor niet aannemelijk dat slopers met vrijkomend materiaal terugkomen bij de producent.

5. "de efficiëntie van het (retour)systeem als uitgangspunt dient"

Het verwachte percentage van het product dat terugkomt bij de producent is gebaseerd op de huidige toepassing van het product. Teruggenomen materiaal van andere producenten wordt niet meegenomen.

Na bepaling van het terugnamepercentage wordt van het teruggekomen materiaal beoordeeld welk aandeel nog geschikt is voor hergebruik of recycling. De huidige praktijktoepassing dient hierbij als uitgangspunt. Voor materiaal wat niet wordt teruggenomen, of wat na terugname ongeschikt is voor hergebruik/recycling wordt uitgegaan van verwerking volgens overgebleven forfaitaire scenario's, met uitsluiting van hergebruik.

Voorbeeld: Een producent van stalen liggers verkoopt deze enkel aan grote publieke opdrachtgevers, met een contractuele terugnamegarantie. Er wordt tussen beheerder en producent overeengekomen dat minimaal 70% van verkochte producten na de gebruiksfase terugkomt bij de producent. Uit eerder teruggenomen producten blijkt dat 80% van de teruggenomen stalen liggers met minimale bewerking één op één herbruikbaar is. De efficiëntie van het retoursysteem is $70\% \times 80\% = 56\%$. Als het forfaitaire scenario uit zou gaan van 10% hergebruik 10% stort en 80% recycling, wordt de overgebleven 44% verdeeld over de scenario's stort en recycling. Op het aandeel hergebruik/recycling moet de k-factor nog worden toegepast.

- *Hergebruik:* $70\% \times 80\% = 56\%$
- *Stort:* $44\% \times (10\% / (10\% + 80\%)) = 5\%$
- *Recycling:* $44\% \times (80\% / (10\% + 80\%)) = 39\%$

6. "de technische infrastructuur voor het recyclingproces beschikbaar is en er mag worden aangenomen dat de benodigde capaciteit de markt zal volgen"

Het dient aannemelijk gemaakt te worden dat benodigde capaciteit van het verwerkingsproces de markt zal volgen, rekening houdend met de complexiteit van het (opschalen van het) verwerkingsproces. Indien niet kan worden aangetoond dat het zeer waarschijnlijk is dat de benodigde capaciteit de markt zal volgen, kan het toekomstscenario niet worden toegepast.

Voorbeeld: Een producent die middels een pilot aantoont dat chemische recycling goedkoop en eenvoudig kan worden toegepast op terugkomend materiaal in een PMM-product, maakt het hiermee aannemelijk dat benodigde capaciteit van dit proces de markt zal volgen.

7. "de toepassing waarin het gerecyclede materiaal wordt opgenomen bekend is of aannemelijk kan worden gemaakt dat er voldoende markt is"

Als het vrijgekomen materiaal na recycling in een nieuwe toepassing wordt ingezet moet aannemelijk worden gemaakt dat er voldoende afzetmarkt is voor de nieuwe toepassing.

Als de nieuwe afzetmarkt kleiner is dan de hoeveelheid terugkomend materiaal, kan dit verwerkingsproces niet op al het terugkomend materiaal toegepast worden, en zal de rest conform forfaitaire waarden verwerkt moeten worden.

Voorbeeld: Een producent van kunststof dakbedekking heeft een terugnameregeling. Het teruggenomen materiaal wordt verwerkt in twee nieuwe toepassingen: parkbankjes en bermenpalen. Omdat de afzetmarkt voor de parkbankjes en bermenpalen beperkt is, kan slechts 25% van het teruggekomen materiaal hierin verwerkt worden. De verwerkingsefficiëntie van dit proces moet ook worden meegenomen om de uiteindelijke efficiëntie van het retoursysteem te bepalen.

Bijlage I – Tekst uit Bepalingmethode 1.2

2.6.3.9 Ontwikkeling van productscenario's

EN 15804 is van toepassing.

Als uitzondering op de regel van actualiteit, mag voor het verwerkingsscenario einde leven worden uitgegaan van een toekomstscenario indien aan de hardheidsclausule wordt voldaan dat er een aantoonbaar werkend (retour)systeem zal zijn op het moment van verwerking einde leven. De aannemelijk hiervan is expliciet onderdeel van de toetsing van het dossier.

Werkend betekent dat:

8. de inzamelstructuur economisch en logistiek is verzorgd;
9. de economische randvoorwaarden stimulerend werken;
10. de efficiëntie van het (retour)systeem als uitgangspunt dient;
11. de technische infrastructuur voor het recyclingproces beschikbaar is en er mag worden aangenomen dat de benodigde capaciteit de markt zal volgen;
12. de toepassing waarin het gerecyclede materiaal wordt opgenomen bekend is of aannemelijk kan worden gemaakt dat er voldoende markt is.

Voorbeeld 1: Bij de toepassing van nieuwe waterbouwblokken kan ervan worden uitgegaan dat er voldoende markt voor hergebruik is, aangezien producthergebruik gebruikelijk is in deze toepassing.

Voorbeeld 2: Een retoursysteem dat algemeen verbindend is verklaard, kan worden gebruikt als scenario.

Voor afval zijn specifieke verwerkingsscenario's einde leven ontwikkeld per basisproces. Indien geen specifieke waarde beschikbaar, worden forfaitaire waarden gegeven in de tabel op milieudatabase.nl.

Indien er voor een product (of functionele eenheid) meerdere installatiemogelijkheden zijn die impact hebben op de einde levensfase en/of de mogelijkheden voor hergebruik, terugwinning of recycling kunnen hiervoor meerdere milieuprofielen (C1-C4, D) worden aangeleverd. Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden:

- product wordt ook daadwerkelijk geschikt geleverd voor de toepassing;
- additionele (hulp)middelen en/of stoffen worden gedeclareerd in de betreffende module D;
- specifieke ontwerpvoorwaarden voor toepassing zijn duidelijk omschreven;
- verwerkingsscenario's einde leven zijn actueel, dezelfde uitzondering als eerder omschreven is van toepassing.